

INSTRUKCJA

reagowanie na wypadki w pracy, choroby zawodowe, awarie, oraz na inne sytuacje stanowiące bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia pracowników i innych osób w Urzędzie Gminy w Wilamowicach

I. Działania mające na celu eliminowanie niebezpieczeństw.

Celem powyższej instrukcji jest podanie rozwiązań organizacyjnych w zakresie zapobiegania, gotowości i reagowania na wypadki przy pracy, choroby zawodowe, poważne awarie oraz inne sytuacje stanowiące bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników i innych osób znajdujących się w Urzędzie Gminy w Wilamowicach.

II. Sposób postępowania

1. Każdy pracownik, który zauważył awarię lub inne zagrożenie, niezwłocznie po zlokalizowaniu awarii lub innego zagrożenia zawiadamia swojego przełożonego, który zabezpiecza miejsce przed dostępem pracowników i osób postronnych oraz zawiadamia kierownika Zakładu. Kierownik Zakładu powołuje zespół, który ustala przyczyny i skutki awarii oraz działania korekcyjne.
2. W razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia pracownika lub innych osób pracownik ma prawo wstrzymać pracę, oddalić się w miejsce bezpieczne, powiadomić przełożonego. Wznowienie pracy może nastąpić po usunięciu zagrożenia i po otrzymaniu polecenia przełożonego. Pracownik nie może ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla niego konsekwencji z powodu wstrzymania się od pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia - **zał. Nr 1 do Instrukcji - Instrukcja postępowania na wypadek bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia pracownika lub innych osób.**
3. Każdy pracownik, który zauważył wypadek lub dowiedział się o nim, a w szczególności przełożony pracownika, który uległ wypadkowi, powinien udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy przedlekarskiej, a następnie zorganizować dalszą pomoc.
4. Pracodawca umożliwia pracownikom, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia albo dla zdrowia lub życia innych osób, możliwość podjęcia działań w celu uniknięcia niebezpieczeństwa - nawet bez porozumienia z przełożonym – na miarę ich wiedzy i dostępnych środków technicznych.
5. Pracownicy, którzy podjęli powyższe działania, nie ponoszą jakichkolwiek niekorzystnych konsekwencji tych działań, pod warunkiem że nie zaniedbali swoich obowiązków.
6. Pracodawca wyznacza osoby do udzielania pierwszej pomocy **wg zał. nr 2 do Instrukcji.**

7. Pracodawca zapewnia łączność z wyspecjalizowanymi służbami zgodnie z **instrukcją alarmowania - zał. Nr 3 do Instrukcji**.
8. Niezwłocznie po wypadku przełożony zabezpiecza miejsce wypadku przed możliwością zaistnienia urazów następnych osób (np. wyłączenie napięcia prądu itp.) oraz zachowuje dowody rzeczowe dla osób, które zajmą się ustaleniem okoliczności i przyczyn wypadku.
9. Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy dokonuje zespół powołany przez pracodawcę – przedstawiciel pracowników, służba BHP.
10. Stosuje się następujące zasady powiadamiania o zaistniałym wypadku:
  - poszkodowany, jeżeli jego stan zdrowia na to pozwala albo świadek wypadku powiadamia bezpośredniego przełożonego,
  - przełożony powiadamia pracownika służby BHP oraz Pracodawcę.
11. W przypadku wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych pracodawca powiadamia prokuratora i PIP.
12. Każdy zgłoszony wypadek wpisywany jest do rejestru wypadków przez służbę BHP.
13. Pracownik służby BHP, w przypadkach uzasadnionych wątpliwości zwraca się do właściwej placówki służby zdrowia o wydanie orzeczenia o stanie zdrowia poszkodowanego, a uzyskane informacje wykorzystuje do sporządzenia dokumentacji.
14. Uruchomienie urządzeń, które zostały zatrzymane w związku z wypadkiem, może nastąpić za zgodą pracodawcy, przełożonego. W przypadku wystąpienia wypadku śmiertelnego, zbiorowego, ciężkiego ponowne uruchomienie maszyn i urządzeń po otrzymaniu decyzji zezwalającej PIP. W sytuacjach szczególnych na ustny wniosek pracodawcy.
15. Jeśli na terenie zakładu ulegnie wypadkowi pracownik podwykonawcy, lub klient, należy zapewnić mu pierwszą pomoc, zabezpieczyć miejsce wypadku i powiadomić zakład macierzysty poszkodowanego.
16. Rozpoznaną chorobę zawodową albo podejrzenie o taką chorobę pracodawca niezwłocznie zgłasza właściwemu organowi Państwowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej
17. Pracodawca ustala przyczyny powstania choroby i przystępuje niezwłocznie do usunięcia czynnika powodującego powstanie choroby zawodowej stosując niezbędne środki zapobiegawcze. Choroby zawodowe wpisuje do rejestru Chorób zawodowych służba BHP.
18. Wypadki w drodze do pracy i z pracy są rozpatrywane przez służbę BHP, która sporządza dokumentację powypadkową.
19. Na wypadek wystąpienia pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia została opracowana przez specjalistów i zatwierdzona przez pracodawcę **”Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego „- zał. Nr 4 do Instrukcji**
20. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych (prace w kotłowni) – zał. Nr 5 do Instrukcji.
21. Wykaz prac wykonywanych w zespole 2-u osobowym – zał. Nr 6

III. Odpowiedzialność

1. Za wdrożenie zarządzenia odpowiada pracodawca.
2. Za powiadamianie Państwowej Inspekcji Pracy i prokuratury o wypadkach śmiertelnych, zbiorowych i ciężkich odpowiada pracodawca.
3. Za rozpatrywanie wypadków pracy, w drodze do pracy i z pracy odpowiada pracodawca w porozumieniu ze służbą BHP.

IV. Terminologia

- **Poważna awaria** – zdarzenie, a w szczególności emisja lub eksplozja, powstała w trakcie pracy, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do powstania natychmiastowego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- **Wypadek przy pracy** – nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z wykonywaną pracą, powodujące uraz lub śmierć.
- **Choroba zawodowa** – jest to choroba spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy określona w prawie obowiązującym wykazie chorób zawodowych.
- **Wypadek w drodze do pracy lub z pracy** - nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w drodze do lub z miejsca wykonywania zatrudnienia lub innej działalności stanowiącej tytuł ubezpieczenia rentowego, jeżeli droga ta była najkrótsza i nie została przerwana. Za wypadek w drodze do pracy lub z pracy uważa się również przypadki gdy droga ta została przerwana, jeżeli przerwa była życiowo uzasadniona i jej czas nie przekraczał granic potrzeby, a także wówczas, gdy droga, nie będąc drogą najkrótszą, była dla ubezpieczonego, ze względów komunikacyjnych, najdogodniejsza.

INSTRUKCJA

POSTĘPOWANIA W RAZIE WYSTĄPIENIA BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA dla ZDROWIA oraz ŻYCIA PRACOWNIKA lub INNYCH OSÓB

W razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia:

1. Wstrzymaj pracę,
2. Oddal się w miejsce bezpieczne,
3. Powiadom przełożonego,
4. Wznowienie pracy może nastąpić po usunięciu zagrożenia i otrzymaniu polecenie przełożonego,

Pracodawca jest obowiązany umożliwić pracownikom, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla ich zdrowia lub życia albo dla zdrowia lub życia innych osób, podjęcie działań w celu uniknięcia niebezpieczeństwa – nawet bez porozumienia z przełożonym - na miarę ich wiedzy i dostępnych środków technicznych.

Pracownicy, którzy podjęli powyższe działania, nie ponoszą jakichkolwiek niekorzystnych konsekwencji tych działań pod warunkiem, że nie zaniedbali swoich obowiązków.

Pracownik nie może ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla niego konsekwencji z powodu powstrzymania się od pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia.

Opracował:

Zatwierdził:

Załącznik nr 2

do INSTRUKCJI reagowanie na wypadki w pracy, choroby zawodowe,
awarie, oraz na inne sytuacje stanowiące bezpośrednie zagrożenie
dla zdrowia i życia pracowników i innych osób w Urzędzie Gminy
w Wilamowicach

**INFORMACJA
O PRACOWNIKACH WYZNACZONYCH DO
UDZIELANIA PIERWSZEJ POMOCY**

<i>Imię i nazwisko</i>	<i>Miejsce wykonywania pracy</i>	<i>Nr pokoju</i>	<i>Nr telefonu</i>
<i>mgr inż. Łukasz PUSTELNIK</i>	<i>Wydział SG</i>	<i>19</i>	<i>81 29 454</i>
<i>mgr inż. Iwona DZIUBEK</i>	<i>Wydział SG</i>	<i>20</i>	<i>81 29 455</i>
<i>Aleksandra MYNARSKA</i>	<i>Pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych</i>	<i>05</i>	<i>81 29 479</i>

Zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników wykonują na terenie Urzędu Gminy Wilamowice - Państwowa Straż Pożarna w Bielsku Białej ul. Grunwaldzka 20a – telefony alarmowe nr 998, 112.

INSTRUKCJA ALARMOWANIA

W przypadku konieczności udzielenia natychmiastowej pomocy, w zależności od rodzaju występującego zagrożenia, należy niezwłocznie powiadomić:

POGOTOWIE RATUNKOWE	tel. 999
PAŃSTWOWĄ STRAŻ POŻARNĄ	tel. 998 lub 112
POLICJĘ	tel. 997 lub 112

Do podstawowych zadań realizowanych przez te służby należy:

Pogotowie Ratunkowe (Państwowe Ratownictwo Medyczne)

- ratowanie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, polegającego na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagające podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia.

Państwowa Straż Pożarna

- ratowanie ludzi i zwierząt przed skutkami zagrożenia pożarowego,
- ratowanie życia ludzi i zwierząt zagrożonych skażeniem substancją niebezpieczną,
- ratowanie życia ludzi i zwierząt zagrożonych awarią techniczną.

Policja

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej,
- zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania.

JAK UZYSKAĆ POMOC ?

POGOTOWIE RATUNKOWE

1) Zadzwoń na nr tel. 999 lub 112

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia Dyspozytor zapyta:

Co się stało?

Podaj rodzaj wypadku lub zachorowania (np. wypadek samochodowy, upadek z wysokości, załamanie w miejscu publicznym, atak padaczki itp.)

Jaki jest stan osoby wymagającej pomocy?

Czy jest przytomna, czy oddycha, czy się rusza, czy na coś w przeszłości chorowała, w przypadku wypadków ile osób jest poszkodowanych i jaki jest ich stan ogólny.

Gdzie to się stało?

Miejsce wypadku lub zachorowania, miejscowość, w miarę dokładny adres, jakieś charakterystyczne punkty topograficzne ułatwiające zespołowi dotarcie na miejsce zdarzenia.

Ewentualne dane osobowe osoby potrzebującej pomocy?

Jej imię, nazwisko i wiek, jeśli jest to osoba nieznajoma po prostu powiedz, że jej nie znasz.

Kim jesteś, jako osoba wzywająca?

Podaj swoje imię i nazwisko i numer telefonu, z którego dzwonisz.

Nigdy pierwszy nie rozłączaj się, ponieważ po zebraniu wywiadu dyspozytor przekaze Ci pewne informacje jak postępować do czasu dotarcia zespołu ratownictwa medycznego. Czasami takie proste zabiegi mogą pacjentowi uratować życie.

Pamiętaj, że w przypadkach wątpliwych (podejrzenie fałszywego wezwania, niedokładne dane adresowe lub przerwanie rozmowy) dyspozytor może ponownie nawiązać rozmowę uściślając adres.

Jeżeli jest to wypadek, zabezpiecz miejsce wypadku. Dyspozytor pogotowia ratunkowego już sam powiadomi inne służby ratownicze potrzebne na miejscu zdarzenia, a więc Straż Pożarną i Policję.

W przypadkach nie zagrażających życiu pacjenta dyspozytor udzieli informacji, w jaki sposób pomóc pacjentowi lub, kto jest w stanie przybyć na lekarską wizytę domową.

PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

2). Zadzwoń na nr telefonu 998 lub 112

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia należy wyraźnie podać:

- swoje imię i nazwisko, numer telefonu, z którego nadawana jest informacja o zdarzeniu,
- adres i nazwę obiektu,
- co się pali, na którym piętrze,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzi w miejscu pożaru, lub w bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwopalne lub wybuchowe.

Uwaga: odłóż słuchawkę dopiero po potwierdzeniu przyjęcia zgłoszenia pożaru. Oczekaj chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie przez dyżurnego telefonistę straży, czy meldunek o pożarze nie jest fałszywy.

POLICJA

3). Zadzwoń na nr telefonu 997 lub 112.

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia dyspozytor zapyta o:

- miejsce i rodzaj zdarzenia,
- dokładny adres,
- jakie istnieje zagrożenie (wypadek, kolizja, ile samochodów bierze udział w wypadku itp.),
- nazwisko i numer telefonu, z którego się dzwoni.

NUMER 112

4). Po uzyskaniu telefonicznego połączenia z nr 112 Dyspozytor w zależności od zdarzenia przekieruje połączenie do odpowiedniej służby (policji, pogotowia, straży pożarnej) lub przyjmie informacje o zdarzeniu, zadając odpowiednie pytania.

Opracował:

Zatwierdził:

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO

1. Postanowienia wstępne.

- 1) Podstawą opracowania niniejszej Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego obiektu - budynku Urzędu Gminy w Wilamowicach jest § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 80 z 2006r., poz.563).
- 2) Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla obiektu budynku Urzędu Gminy w Wilamowicach wprowadzona jest w życie zarządzeniem Burmistrza Wilamowic.
- 3) Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego obowiązuje wszystkich pracowników, bez względu na rodzaj wykonywanej pracy i zajmowane stanowisko.
- 4) Ustalone w niniejszej instrukcji zadania i obowiązki wchodzą do zakresów czynności pracowników - w zakres podstawowych obowiązków w przedmiocie ochrony przeciwpożarowej.
- 5) Przyjęcie postanowień Instrukcji do wiadomości powinno być potwierdzone podpisem pracownika na oświadczeniu, które winno być przechowywane w aktach osobowych pracownika.
- 6) Postanowienia niniejszej Instrukcji obowiązują także pracowników wszystkich podmiotów gospodarczych znajdujących się na terenie budynku, jak również wszystkie inne osoby przebywające na terenie budynku.
- 7) Wyciągi z Instrukcji odnośnie postępowania na wypadek powstania pożaru i prowadzenia ewakuacji należy umieścić w miejscach przebywania osób, dla których są przeznaczone.

Odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej spoczywa na faktycznie władającym budynkiem, obiektem budowlanym lub terenem.

Podstawowym warunkiem bezpieczeństwa pożarowego obiektu jest przestrzeganie obowiązujących przepisów i instrukcji oraz zapewnienie pełnej sprawności technicznej urządzeń a także zachowanie ładu, porządku i czystości.

2. Podstawowe definicje i pojęcia użyte w instrukcji.

Ilekcją w instrukcji jest mowa o:

- **zarządzającym obiektem** – rozumie się przez to Burmistrza Wilamowic,
- **obiekcie, budynku** – rozumie się przez to budynek Urzędu Gminy w Wilamowicach
- **ochronie przeciwpożarowej** – rozumie się przez to realizację przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:
  - zapobieganie powstaniu i rozprzestrzenieniu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
  - zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
  - prowadzenie działań ratowniczych.
- **bezpieczeństwie pożarowym** – rozumie się przez to stan eliminujący zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, uzyskiwany przez funkcjonowanie systemu norm prawnych i technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego oraz prowadzonych działań zapobiegawczych przed pożarem,
- **pracach niebezpiecznych pod względem pożarowym** – rozumie się przez to prace, których prowadzenie może powodować bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu,
- **instalacji sygnalizacyjno-alarmowej** – rozumie się przez to instalację automatycznego wykrywania i przekazywania informacji o pożarze,
- **materiałach niebezpiecznych pożarowo** – rozumie się przez to następujące materiały niebezpieczne: gazy palne, ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (55°C), itp...
- **przeciwpożarowym wyłączniku prądu** – rozumie się przez to wyłącznik odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów, z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne podczas pożaru,
- **sprzęcie i urządzeniach ratowniczych** – rozumie się przez to przedmioty, narzędzia, maszyny i urządzenia związane na stałe z budynkiem, obiektem lub terenem, uruchamiane lub wykorzystywane do ratowania ludzi i mienia w warunkach pożaru, klęski żywiołowej oraz innego miejscowego zagrożenia,
- **strefie pożarowej** – rozumie się przez to przestrzeń wydzieloną w taki sposób, aby w określonym czasie pożar nie przeniósł się na zewnątrz lub do wewnątrz wydzielonej powierzchni,
- **ewakuacji** – rozumie się przez to uporządkowany ruch osób do miejsca bezpiecznego na zewnątrz budynku lub do innej strefy pożarowej bezpośrednio lub drogami komunikacji ogólnej,
- **odpowiednich warunkach ewakuacji** – rozumie się przez to zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno-organizacyjnych zapewniających szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Polegają one w szczególności na:
  - zapewnieniu odpowiedniej ilości i szerokości wyjść ewakuacyjnych,
  - zachowaniu dopuszczalnej długości dróg ewakuacyjnych (dojść ewakuacyjnych),
  - zapewnieniu odpowiedniej, bezpiecznej pożarowo obudowy i wydzieleniu dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń,
  - zabezpieczeniu przed zadymieniem wymienionym w przepisach techniczno - budowlanych dróg ewakuacyjnych,
  - zapewnieniu oświetlenia awaryjnego w obiektach, w których jest ono niezbędne do ewakuacji ludzi,

- przestrzeganiu zakazu stosowania łatwo zapalnych elementów okładzin ścian sufitów oraz wykładzin podłogowych.
- **innych miejscowych zagrożeń** – rozumie się przez to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzeniach, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne, ekologiczne), stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska,
- **działaniach ratowniczych** – rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.
- **technicznych środkach zabezpieczeń przeciwpożarowych** – rozumie się przez to techniczne urządzenia, sprzęt, instalacje lub rozwiązania budowlane służące zapobieganiu powstania i rozprzestrzeniania się pożarów,
- **budynku użyteczności publicznej** – rozumie się przez to budynek przeznaczony do wykonywania funkcji: administracji państwowej, kultury, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, turystyki, sportu, poczty i telekomunikacji oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonania podobnych funkcji,
- **pomieszczeniu użytkowym** – rozumie się przez to pomieszczenie spełniające funkcje zgodne z przeznaczeniem budynku i nie będące pomieszczeniem gospodarczym lub technicznym,
- **pomieszczeniu technicznym w budynku** – rozumie się przez to pomieszczenie, w którym znajdują się urządzenia służące do obsługi budynku,
- **pomieszczeniu gospodarczym w budynku** – rozumie się przez to pomieszczenie służące do przechowywania materiałów, sprzętu związanego z obsługą budynku, przedmiotów i produktów żywnościowych użytkowników budynku, opału, a także odpadów stałych,
- **liczbie kondygnacji** – rozumie się przez to liczbę kondygnacji budynku, z wyjątkiem piwnic, oraz poddaszy nieużytkowych.

Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi dzielą się na:

- 1) pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi, w których przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa dłużej niż 4 godz,
- 2) pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi, w których przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa od 2 do 4 godzin włącznie.

Nie uważa się za przeznaczone na pobyt ludzi pomieszczenia, w których:

- łączny czas przebywania tych samych osób jest krótszy niż 2 godz. w ciągu doby, a wykonywane czynności mają charakter dorywczy, bądź też praca polega na krótkotrwałym przebywaniu związanym z dozorem oraz konserwacją maszyn i urządzeń lub utrzymaniem czystości i porządku

3. Zadania i obowiązki z zakresu ochrony przeciwpożarowej – odpowiedzialność.

Zadania i obowiązki z zakresu ochrony przeciwpożarowej zarządzającego obiektem wynikają z art.3 i art.4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity – Dz.U. Nr147 z 2002r., 1229 z późn. zm.) oraz postanowień Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 80 z 2006r., poz.563).

Zarządzający obiektem odpowiedzialny jest za :

1. Przestrzeganie przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych, utrzymywanie instalacji użytkowych budynku w stanie pełnej sprawności technicznej przez wykonywanie okresowych kontroli potwierdzonych stosownymi protokołami (elektrycznej z przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu, odgromowej, przewodów kominowych) oraz kontroli stanu technicznego budynku (potwierdzonych w książce obiektu budowlanego).
2. Wyposażenie obiektu zgodnie z wymogami przepisów techniczno – budowlanych, w przeciwpożarowy wyłącznik prądu, oraz za jego oznakowanie pożarniczą tablicą informacyjną.
3. Wyposażenie obiektu w sprzęt pożarniczy i ratowniczy posiadający świadectwo dopuszczenia (atest) oraz normatywną ilość gaśnic.
4. Oznakowanie certyfikowanymi znakami zgodnymi z polskimi normami:
  - a) dróg ewakuacyjnych i wyjść ewakuacyjnych w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji,
  - b) miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic,
  - c) drzwi przeciwpożarowych, wydzielających kotłownię gazową,
  - d) miejsca usytuowania przeciwpożarowego wyłącznika prądu,
  - e) wyznaczonego miejsca zbiórki po przeprowadzonej ewakuacji, miejsca lokalizacji kluczy do wyjść ewakuacyjnych,
  - f) przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożaru (sieć hydrantów, punkty czerpania wody),
5. Zapewnienie konserwacji i naprawy sprzętu pożarniczego i gaśnic, zgodnie z zasadami i wymogami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie.
6. Zapewnienie osobom przebywającym w budynku bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji.
7. Przygotowanie budynku do prowadzenia akcji ratowniczej.
8. Zaznajomienie pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.
9. Ustalenie sposobu postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, umieszczenie w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz wykazem telefonów alarmowych.
10. Kierowania całokształtem ochrony przeciwpożarowej w budynku.
11. Kierowania akcją ratowniczo-gaśniczą w czasie pożaru do chwili przybycia straży pożarnej,
12. Zaznajomienie się ze sposobami alarmowania Straży Pożarnej oraz sposobem posługiwania się podręcznym sprzętem gaśniczym do gaszenia pożaru w zarodku.
13. Nadzorowanie i kontrolowanie realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.
14. Zabezpieczenie środków dla realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej.
15. Zlecenie wewnętrznej kontroli stanu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych na terenie obiektu.
16. Wydanie zezwoleń na prowadzenie prac pożarowo niebezpiecznych.

Osoba prowadząca sprawy ochrony przeciwpożarowej odpowiada za:

1. Prowadzenie wymaganej dokumentacji dotyczącej zagadnień związanych z ochroną przeciwpożarową.
2. Prowadzenie szkoleń z zakresu ochrony przeciwpożarowej.
3. Opracowanie, opiniowanie i weryfikowanie dokumentów mających wpływ na bezpieczeństwo pożarowe budynku.
4. Przestrzeganie okresowych kontroli instalacji i urządzeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej.
5. Przestrzeganie czasookresów przeglądów gaśnic.
6. Nadzorowanie prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo.
7. Egzekwowanie przestrzegania norm i przepisów przeciwpożarowych przez pracowników.

Czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej może wykonywać osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje zawodowo określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i administracji z dnia 25 października 2005 r. w sprawie wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych oraz dotyczących warunków fizycznych psychicznych osób zatrudnionych w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, a także w zakresie kwalifikacji zawodowych innych osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 215 z 2005r., poz.1823).

W przypadku braku zatrudnienia osoby prowadzącej sprawy ochrony przeciwpożarowej, wyżej wymienione obowiązki muszą być realizowane przez zarządzającego obiektem, zgodnie z postanowieniem art.3 i art.4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity- Dz. U. Nr 147 z 2002r. poz. 1229 z późniejszymi zmianami).

Pracownicy zobowiązani są do:

1. Skutecznego alarmowania o zaistniałym zagrożeniu.
2. Sprawnego powiadamiania o zaistniałym zagrożeniu odpowiednich osób i służb.
3. Przystąpienia do akcji gaśniczej za pomocą gaśnic i hydrantów wewnętrznych.
4. Bieżącej aktualizacji spisu ważniejszych telefonów i adresów.
5. Zapoznania się z postanowieniami niniejszej instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i stosowania się do przepisów z zakresu ochrony ppoż.
6. Wykonywania poleceń kierownictwa, zmierzających do podniesienia stanu bezpieczeństwa pożarowego.
7. Niezwłocznego zawiadomienie o wszystkich spostrzeżonych brakach lub usterkach, które mogłyby bezpośrednio lub pośrednio być przyczyną pożaru lub jego rozprzestrzeniania się.
8. Nie pozostawiania bez dozoru włączonych urządzeń lub maszyn elektrycznych, w szczególności grzewczych.
9. Pozostawienia miejsca pracy w stanie wykluczającym powstanie pożaru.
10. Uczestniczenia w szkoleniu z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Wszyscy pracownicy, bez względu na zajmowane stanowisko, są zobowiązani do przestrzegania obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz znajomości sygnału alarmu pożarowego.

4. Kontrola sprzętu i instalacji związanych z bezpieczeństwem pożarowym.

1. Zasady i terminy poddawania kontroli sprzętu i instalacji związanych z bezpieczeństwem pożarowym:

- Instalacja elektryczna - nie rzadziej niż co 5 lat,
- Instalacja odgromowa - nie rzadziej niż co 5 lat,
- Instalacja wentylacji grawitacyjnej - nie rzadziej niż co 12 m-cy
- Instalacja przewodów spalinowych – nie rzadziej niż co 6 m-cy
- Przewody kominowe – nie rzadziej niż co 12 m-cy
- Instalacja gazowa – nie rzadziej niż co 12 m-cy
- Instalacja hydrantowa wewnętrzna – nie rzadziej niż co 12 m-cy
- Gaśnice – nie rzadziej niż co 6 m-cy

2. Zagadnienia obejmowane kontrolą:

- możliwość dojazdu samochodów straży pożarnej do budynku,
- wyposażenie pomieszczeń w podręczny sprzęt gaśniczy i urządzenia przeciwpożarowe oraz ich odpowiednią konserwację,
- oznakowanie i stan wewnętrzny dróg ewakuacyjnych (czy nie są zastawione przedmiotami),
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i używania prywatnych urządzeń grzewczych w obiekcie,
- stan instalacji i urządzeń: elektrycznych, grzewczych, gazowych piorunochronnych i wentylacyjnych,
- właściwości materiałów zlokalizowanych w obiekcie,
- prawidłowości składowania i magazynowania materiałów, w zależności od ich właściwości pożarowych,
- szkolenie pracowników,
- znajomość zasad alarmowania na wypadek pożaru,
- aktualność instrukcji i dokumentacji,
- wyposażenie w oświetlenie awaryjne (ewakuacji),
- przeciwpożarowe zaopatrzenie w wodę.

3. Po przeprowadzeniu kontroli kontrolujący powinien sporządzić protokół zawierający:

- 1) opis aktualnego stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego z wskazaniem stwierdzonych nieprawidłowości,
- 2) zalecenia pokontrolne,

Protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach (jeden dla kontrolującego, drugi dla zarządzającego obiektem).

5. Charakterystyka zagrożenia pożarowego.

Zagrożenia pożarowe, to zespół czynników wpływających na powstanie i rozprzestrzenianie się pożaru, a przez to na bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzi, oraz bezpieczeństwo mienia.

Stopień zagrożenia pożarowego dla życia i zdrowia ludzi w budynkach użyteczności publicznej zależy jest od osób przebywających w budynku, warunków budowlanych, oraz zapewnienia warunków bezpiecznej ewakuacji.

Potencjalne źródła powstania pożaru:

- rzucanie niedopałków papierosa, płonących zapalek do koszy, w pobliżu materiałów palnych lub bezpośrednio na te materiały,
- zaproszenie ognia,
- pozostawienie bez nadzoru włączonych odbiorników energii elektrycznej,
- obluzowane gniazda wtykowe, powodujące ich nadmierne nagrzewanie i w konsekwencji zapalenie się izolacji, bądź podłoża,
- niewłaściwa obsługa urządzeń elektrycznych, instalowanie prowizorycznych urządzeń oraz instalacji, samowolna i niefachowa naprawa instalacji, urządzeń, bezpieczników, nieprawidłowa eksploatacja powodująca zwarcia, przeciążenia, nagrzewanie,
- zbrodnicze podpalenie, np. mające na celu ukrycie faktu rabunku,
- posługiwanie się otwartym ogniem, a więc zapalkami, świecami, w pomieszczeniach,
- brak ogólnego porządku, nie usuwanie na bieżąco odpadów i śmieci,
- brak okresowych kontroli i konserwacji instalacji oraz urządzeń elektrycznych.

Potencjalne drogi rozprzestrzeniania się pożaru.

Rozprzestrzenienie się pożaru spowodowane może być poprzez ruch ciepła tj:

- a) konwekcję naturalną,
- b) promieniowanie cieplne,
- c) przewodnictwo cieplne.

Ciepło unoszących się prądów powietrza, oraz gorących gazów zdolne jest do ogrzania materiałów palnych znajdujących się na jego drodze, do temperatury zapalenia, co powoduje rozprzestrzenianie się pożaru. Duży wpływ na rozprzestrzenianie się pożaru może mieć również zawalenie się palącej konstrukcji obiektu, co w efekcie spowoduje wzmożenie procesu palenia. Zabezpieczeniem przed zawaleniem się konstrukcji jest stosowanie konstrukcji o odpowiedniej odporności ogniowej. Możliwe jest również, iż ciepło z palącego się materiału, pomieszczenia, obiektu, drogą promieniowania cieplnego spowoduje zapalenie się materiałów palnych, bądź łatwo zapalnych będących w bezpośredniej bliskości.

Wymienionym wyżej zjawiskom fizycznym rozwoju pożaru mogą towarzyszyć warunki i okoliczności sprzyjające rozwojowi pożaru, a w szczególności:

- a) palna konstrukcja ścian, stropów i dachu,
- b) zbyt blisko usytuowane budynki sąsiednie,
- c) nagromadzenie materiałów palnych, często w dużych ilościach, poukładanych chaotycznie,
- d) palne elementy wystroju wnętrz,
- e) otwory okienne, drzwi, przegrody na drogach komunikacji wykonane z materiałów palnych,
- f) późne zauważenia pożaru z powodu braku odpowiedniego dozoru,
- g) późne powiadomienie Straży Pożarowej o zaistniałym pożarze,
- h) nieumiejętne działania ratowniczo-gaśnicze podjęte przed przybyciem jednostek Straży Pożarowej,

- i) brak, niewystarczająca ilość lub nieodpowiedni rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego,
- j) zatarasowane lub zastawione drogi dojazdowe do obiektu, uniemożliwiające lub utrudniające dojazd jednostek ratowniczo-gaśniczych do palących się obiektów,
- k) zatarasowane korytarze i drogi ewakuacyjne,
- l) brak przeszkolenia personelu na wypadek powstania pożaru,

Ponieważ w dalszej części opracowania będzie szerzej mowa o większości w/w punktów, należy zatrzymać się przy punktach g i h będących często przyczynami tragedii, których można w prosty sposób uniknąć. Często zauważając pożar próbujemy sami prowadzić akcję ratowniczo-gaśniczą bojąc się odpowiedzialności karnej czy też lekceważąc jego niebezpieczeństwo. Nie mamy przy tym żadnego przeszkolenia ani doświadczenia przy gaszeniu pożarów. Obecny stan prawny nakłada na Państwową Straż Pożarną obowiązek nieodpłatnego prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych. Na osobę winną nieumyślnego spowodowania pożaru spada odpowiedzialność karna proporcjonalna do jego skutków, jednak w momencie gdy sprawca powstania pożaru nie powiadamia Państwowej Straży Pożarowej odpowiedzialność karna jest odpowiednio większa. /bliższe informacje na temat sankcji karnych znajdują się w Kodeksie Pracy i Kodeksie Karnym/. Lekceważąc niebezpieczeństwo pożaru musimy pamiętać o tym, że pożar ma często charakter ukryty i w momencie gdy już nam się wydje, że opanowaliśmy jego rozwój potrafi wybuchnąć ze zdwojoną siłą powodując niewspółmiernie większe straty, a nawet zagrażając życiu i zdrowiu ludzkiemu.

Na terenie obiektu nie występują materiały niebezpieczne pożarowo. Zagrożenie będzie wynikało więc głównie z nieostrożności pracowników osób przybywających na terenie / na przykład: zaproszenia ognia/.

Zasady bezpiecznej eksploatacji obiektów.

W obiekcie oraz na terenach przyległych do niego jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, a w szczególności:

1. używanie otwartego ognia, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon występujących materiałów,
2. użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia,
3. garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu,
4. przechowywanie materiałów palnych oraz stosowanie elementów wystroju i wyposażenia wewnątrz z materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:
  - a) urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C;
  - b) linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji piorunochronnej oraz czynnych rozdzielnic prądu elektrycznego, przewodów elektrycznych, siłowych gniazd wtykowych o napięciu powyżej 400V;
  - c) osłon punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki;

- d) oprav oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, jak wyłączniki przełączniki, gniazda wtyczkowe instalowane bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem;
5. składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości;
  6. zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiających ich natychmiastowe użycie;
  7. lokalizowanie elementów wystroju wnętrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wartości wymaganych w przepisach techniczno – budowlanych;
  8. uniemożliwienie lub ograniczenie dostępu do:
    - gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
    - źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
    - urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
    - wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,
    - wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej.

Przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu budynku powinno polegać w głównej mierze na eliminowaniu potencjalnych źródeł pożaru.

Oznacza to między innymi konieczność przestrzegania następujących zasad:

1. Użytkowanie budynku i poszczególnych pomieszczeń w sposób zgodny z pierwotnymi założeniami projektowymi: wszelkie zmiany w tym zakresie mogą wystąpić wyłącznie po dostosowaniu pomieszczeń do nowych funkcji, a tym samym do nowych wymagań ochrony przeciwpożarowej.
2. Utrzymywanie urządzeń i instalacji elektroenergetycznej w pełnej sprawności technicznej.
3. Eksploatowanie instalacji elektrycznej z uwzględnieniem obciążeń, wynikających z przekrojów przewodów i zastosowanych zabezpieczeń.
4. Poddawanie instalacji elektrycznej i odgromowej wymagany okresowym przeglądom i badaniom.
5. Uwzględnianie przy adaptacji i modernizacji pomieszczeń wymagań i przepisów budowlanych i eksploatacyjnych urządzeń (instalacji) elektrycznych, zwłaszcza w przypadkach podłączenia dodatkowych odbiorników energii elektrycznej.
6. Instalowanie oprav oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych (wyłączników, gniazd wtyczkowych, itp.) na podłożu niepalnym lub z odpowiednią izolacją od palnego podłoża, uniemożliwiającą jego zapalenie.
7. Stosowanie osłon na punktach świetlnych w podręcznych magazynkach.
8. Składowanie materiałów palnych tylko w pomieszczeniach przeznaczonych do tego celu (zabronione jest przy tym składowanie ich w pomieszczeniach o dotychczasowym przeznaczeniu biurowym, lub innej funkcji niż magazynowanie bez dostosowania tych pomieszczeń do nowych wymagań ochrony przeciwpożarowej).
9. Wprowadzenie zakazu palenia tytoniu i używania otwartego ognia w pomieszczeniach magazynowanych, administracyjnych oraz technicznych; oznakowanie tych miejsc odpowiednimi znakami zakazu.
10. Zakaz przechowywania palnych gazów w obiekcie.
11. Zakaz używania przenośnych ogrzewaczy wewnętrznych z odkrytą spiralą grzewczą (dopuszczalne są jedynie typu zamkniętego np. olejowe).

12. Zakaz używania grzałek elektrycznych - dopuszczalne są ogrzewacze z zabezpieczeniem termo bimetalowym np. ceramiczne, ustawiane na niepalnym podłożu.
13. Pozostawienie po zakończeniu pracy włączonych urządzeń (z wyjątkiem urządzeń, które mają działać w sposób ciągły).

Zasady bezpiecznej eksploatacji urządzeń i instalacji.

Analiza potencjalnych czynników i przyczyn powstawania pożarów w budynkach dowodzi, że poważnym źródłem zagrożenia pożarowego są różnego rodzaju instalacje i urządzenia techniczne, które mogą mieć istotny wpływ na eliminację lub ograniczenie możliwości powstania bądź rozprzestrzenienia się pożaru, a także na skuteczność prowadzonych działań ratowniczych.

Z powyższego wynika, że stała troska o należyty stan techniczno- użytkowy znajdujących się w obiekcie instalacji, urządzeń i sprzętu jest bardzo ważnym zadaniem i obowiązkiem zarządzającego obiektem, jak też wszystkich jego pracowników.

Obowiązujące przepisy przeciwpożarowe formułują następujące zasady ogólne ochrony przeciwpożarowej instalacji:

- instalacje i urządzenia techniczne będące wyposażeniem obiektu, powinny pod względem bezpieczeństwa pożarowego odpowiadać warunkom technicznym, określonym w polskich normach i przepisach szczególnych,
- przy doborze instalacji i urządzeń należy uwzględnić funkcje i przeznaczenia obiektu oraz wynikające stąd czynniki zagrożenia,
- wszelkie instalacje i urządzenia techniczne należy użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta, a w szczególności należy je poddawać okresowym przeglądom i konserwacji,
- eksploatacja instalacji i urządzeń, których stan techniczny może przyczynić się do powstawania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia się ognia jest zabroniona.

Mając na względzie prawidłową i bezpieczną eksploatację instalacji i urządzeń technicznych w budynku należy przestrzegać niżej wymienionych wymagań.

Instalacja elektryczna.

Budynek został wyposażony w instalację elektryczną. Instalacja posiada przeciwpożarowy wyłącznik prądu zlokalizowany w obrębie wyjścia głównego. Miejsce lokalizacji przeciwpożarowego wyłącznika prądu jest oznakowane znakiem „Przeciwpożarowym wyłącznik prądu”.

Należy przeprowadzić okresową kontrolę instalacji elektrycznej, nie rzadziej niż 5 lat, w zakresie:

- stanu sprawności połączeń,
- stanu osprzętu elektrycznego,
- zabezpieczeń i środków ochrony przeciwpożarowej, w tym:
  - oporności izolacji przewodów,
  - uziemień instalacji i aparatów,
  - zadziałania wyłączników różnicowo- prądowych.

Kontrolę stanu technicznego instalacji elektroenergetycznej mogą przeprowadzać jedynie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, wymagane przy wykonywaniu dozoru lub usług w zakresie naprawy lub konserwacji urządzeń energetycznych.

Protokoły z wyżej wymienionych kontroli i pomiarów należy przechowywać wraz z dokumentacją techniczno- budowlaną obiektu (książka kontroli obiektu budowlanego), a wszelkie stwierdzone podczas kontroli usterki niezwłocznie usuwać.

Podczas przeglądów należy sprawdzać działanie przeciwpożarowego wyłącznika prądu.

Instalacja odgromowa.

Budynek został wyposażony w instalację odgromową. Należy przeprowadzić okresową kontrolę instalacji odgromowej, nie rzadziej niż raz na 5 lat lub po każdym wyładowaniu atmosferycznym w zakresie:

- oględzin części naziemnej i sprawdzeniu ciągłości połączeń,
- sprawdzeniu stanu uziomów po ich odkopaniu,
- pomiaru rezystancji uziemienia.

Dla instalacji odgromowej należy założyć „Metrykę urządzenia piorunochronnego”.

Kontrolę stanu technicznego instalacji odgromowej mogą przeprowadzają jedynie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, wymagane przy wykonywaniu dozoru lub usług w zakresie naprawy lub konserwacji urządzeń energetycznych.

Protokoły z wyżej wymienionej kontroli i pomiarów oraz metrykę urządzenia piorunochronnego należy przechowywać wraz z dokumentacją techniczno- budowlaną obiektu (książka kontroli obiektu budowlanego), a wszelkie stwierdzone podczas kontroli usterki niezwłocznie usunąć.

Instalacja wentylacji grawitacyjnej, kominowej, przewody spalinowe.

Zanieczyszczenia z przewodów spalinowych należy usuwać co najmniej raz na 6 miesięcy.

Zanieczyszczenie z przewodów wentylacji grawitacyjnej należy usuwać co najmniej 1 raz w roku.

Przewody kominowe powinny być poddawane okresowej kontroli stanu technicznego co najmniej 1 raz w roku – zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy prawo budowlane.

Instalacja gazowa.

Instalacja gazowa powinna być poddawana okresowej kontroli stanu technicznego co najmniej 1 raz w roku – zgodnie z art.62 ust.1 ustawy prawo budowlane.

Instalacja hydrantowa.

Instalacja hydrantową powinna być poddawana okresowej kontroli stanu technicznego zgodnie z PN-EN 671-3 nie rzadziej niż raz w roku. Co pięć lat należy wykonywać badania ciśnienia wody w instalacji oraz poddać węże hydrantowie tłoczne badaniu na wytrzymałość maksymalnego ciśnienia roboczego.

Gaśnice.

Gaśnice powinny być poddawane okresowej kontroli stanu technicznego zgodnie z zaleceniami producenta, jednakże nie rzadziej niż co 12 miesięcy. Zaleca się dokonywanie przeglądów gaśnic stacjonarnych co 6 miesięcy. Co 5 lat gaśnica powinna być poddana remontowi.

Gaśnice w obiektach powinny być rozmieszczone:

- w miejscach łatwo dostępnych i widocznych - przy wyjściach z budynku,
- w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki);

Przy rozmieszczeniu gaśnic powinny być spełnione następujące warunki:

- odległość z każdego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek do najbliższej gaśnicy, nie powinna być większa niż 30 m;
- do gaśnic powinien być zapewniony dostęp do szerokości co najmniej 1 m,
- gaśnica powinna być zamontowana na ścianie, w wieszaku dostarczonym przez producenta, na wysokości 1,35 m od poziomu podłogi.

Miejsca wyznaczone na sprzęt należy oznakować zgodnie z postanowieniem normy PN-92/N-01256/01 znakiem „Gaśnica”.

Zasady i sposoby usuwania zagrożeń.

Najważniejszym działaniem przy zapobieganiu możliwości powstawania pożaru jest profilaktyka pożarowa. Obowiązkiem każdego pracownika jest usuwanie wszelkich zagrożeń pożarowych mogących doprowadzić do powstawania pożaru.

Wskazania ogólne:

W każdym pomieszczeniu powinny znajdować się napisy, lub znaki informujące o ewentualnym zagrożeniu pożarowym.

Miejsca oraz strefy zakazu palenia tytoniu oznakowane zgodnie z PN 92/N – 01256/01’ – Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.

Niżej wymieniona **dokumentacja** dotycząca zabezpieczenia przeciwpożarowego firmy powinna być prowadzona, gromadzona i bieżąco aktualizowana:

- protokoły przeglądu i kontroli instalacji elektrycznej i odgromowej,
- protokoły kontroli i zarządzania pokontrolne (decyzje) wydane przez Państwową Straż Pożarną,
- dokumentacja kontroli wewnętrznych stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego,
- listy obecności pracowników na szkoleniach przeciwpożarowych, dokumentacja szkoleń, (może być prowadzone w ramach szkoleń BHP),
- instrukcje służbowe, pisma okólne i inne,
- wykaz rozmieszczenia i ilości podręcznego sprzętu gaśniczego na terenie firmy.

Instalacja elektryczna we wszystkich pomieszczeniach powinna odpowiadać odpowiednim normom, a eksploatacja powinna być zgodna z przepisami, w szczególności:

- przeciwpożarowy wyłącznik prądu elektrycznego powinien być wyraźnie oznakowany
- szafki mieszczące tablice rozdzielcze z bezpiecznikami wykonane, z materiału niepalnego, należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieupoważnionych,
- wszystkie obwody na tablicy powinny być opisane, oznakowane, bezpieczniki dostosowane do obciążenia, wkładki topikowe oryginalne (pod groźbą sankcji karnych zabronione jest drutowanie bezpieczników),
- prace konserwacyjno-naprawcze, oraz pomiary instalacji elektrycznej wykonywane mogą być tylko przez osoby posiadające uprawnienia,

Podczas eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych na terenie analizowanego obiektu **zabrania się**:

- wykonywania prowizorycznej instalacji elektrycznej, oraz korzystania z uszkodzonych gniazdek, wtyczek, wyłączników itp.
- włączania do sieci jednocześnie zbyt wielu urządzeń elektrycznych, co może spowodować przeciążenie tej sieci,
- pozostawienie bez dozoru włączonych do sieci odbiorników dużej mocy np. grzejników, pieców elektrycznych, termowentylatorów itp.
- ustawianie grzejnych urządzeń elektrycznych na przedmiotach i podłożu palnym; w/w urządzenia należy ustawić na niepalnych podstawach w odległości 60 cm od materiałów palnych i 30 cm od materiałów trudno zapalnych,
- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 5 cm od żarówki,
- instalowania opraw oświetleniowych, oraz sprzętu instalacji elektrycznych takich jak: wyłączniki, przełączniki, gniazda wtykowe, bezpośrednio na podłożu palnym jeżeli ich konstrukcja nie zabezpieczona podłoża przed zapaleniem /powinien określić to producent urządzenia w zgodności z Polską Normą/

W budynku zabrania się wykonywania czynności, które mogą spowodować pożar lub przyczynić się do jego rozprzestrzeniania a w szczególności:

- 2) gromadzenia i przechowywania materiałów pod ścianami budynku, mogących utrudnić dostęp straży pożarnej w przypadku akcji ratowniczo-gaśniczej,
- 3) rozgrzewania smoły lub asfaltu w odległości mniej niż 5 m od budynku
- 4) używania ognia otwartego w pomieszczeniach,
- 5) używania pojemników na śmieci wykonywanych z materiałów palnych,
- 6) stosowanie materiałów dekoracyjnych wystroju wnętrz (tym boazerii) nie odpowiadających wymogom przepisów pożarowych,
- 6) zastawiania dostępu do sprzętu gaśniczego i hydrantów wewnętrznych.

Uwaga!

W wypadku wykonywania nowego wystroju wnętrz należy pamiętać aby był wykonany z materiałów co najmniej trudno zapalnych - okładziny ścian, natomiast okładziny sufitów lub sufity podwieszane należy wykonywać z materiałów niepalnych lub nie zapalnych, nie kapiących i nie odpadających pod wpływem ognia.

Kontrola przeciwpożarowa

Jednym ze sposobów usuwania zagrożeń jest prowadzenie wewnętrznych kontroli stanu ochrony ppoż.

Kontrole stanu ochrony przeciwpożarowej powinny być zaplanowane i uzgodnione z zarządzającym obiektem.

Prawo do przeprowadzenia kontroli mają z urzędu:

- a) funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej na podstawie upoważnienia przedstawionego najpóźniej następnego dnia po dniu rozpoczęcia czynności kontrolujących,
- b) pracownik prowadzący sprawy ochrony przeciwpożarowej.

Zarządzający obiektem jest zobowiązany w terminie określonym przez kontrolującego wykonać zalecenia pokontrolne i zawiadomić o tym jednostkę kontrolującą.

Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia.

Pożar jest niekontrolowanym procesem spalania w miejscu do tego nie przeznaczonym.

Pożarowi zawsze towarzyszą:

- dym zawierający toksyczne produkty spalania,
- wydzielanie ciepła,
- zmniejszenie stężenia tlenu w miejscu objętym pożarem.

Powstanie dymu podczas pożaru stanowi największe zagrożenie dla życia i zdrowia człowieka. Dym jest mieszaniną gazowych i stałych produktów spalania z powietrzem. Silnie toksyczne produkty spalania znajdujące się w dymie jak np. chlor, chlorowodór, tlenek węgla, cyjanowodór powodują silne podrażnienie dróg oddechowych i powodują najczęściej zatrucie organizmu. Większość ofiar śmiertelnych w pożarach spowodowana jest zatruciem organizmu. Dym ponadto ogranicza widoczność i utrudnia odnalezienie drogi wyjścia, zmniejsza orientację przestrzenną, powodując upadki i potknięcia. Dym przenosi się szybko na znaczne odległości od źródła pożaru i posiada wysoką temperaturę. W pomieszczeniach, w których powstał pożar, temperatura wzrasta średnio do ok. 800°C, a temperatura płomienia wynosi od 1200 do 1600° C. Ciepło promieniuje na znaczne odległości, stwarzając możliwości poparzenia człowieka i zapalenia różnych materiałów. W pomieszczeniach zamkniętych pożar powoduje zmniejszenie procentowej zawartości tlenu w powietrzu. Normalne stężenie tlenu w powietrzu wynosi 21%, zmniejszenie ilości tlenu do 6-10% powoduje utratę przytomności, śpiączkę i uduszenie.

Alarmowanie:

1. Każdy kto zauważył pożar lub uzyskał informację o pożarze obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do powstania paniki natychmiast zaalarmować:
  - osoby znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie pożaru,
  - zarządzającego obiektem,
  - Państwową Straż Pożarną- **tel. 998** i/lub zintegrowany system- **tel. 112**
2. Alarmowanie Państwowej Straży Pożarnej należy przeprowadzić z najbliższego telefonu.

3. Po uzyskaniu połączenia z Stanowiskiem Kierowania Państwowej Straży Pożarnej należy wyraźnie podać:

- rodzaj zdarzenia (co się zdarzyło np. pożar, wybuch, inne),
- dokładny adres miejsca zdarzenia,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego,
- numer telefonu, z którego się alarmuje oraz swoje imię i nazwisko.

Słuchawkę można odłożyć dopiero po potwierdzeniu przyjęcia zgłoszenia o zdarzeniu przez dyspozytora straży pożarnej.

Jeżeli powoli na to sytuacja zgłaszających powinien przez kilka minut pozostać przy telefonie, gdyż może zaistnieć konieczność uzyskania dodatkowych informacji przez straż pożarną.

4. W razie potrzeby (wypadek, awaria) alarmować:

- Pogotowie Ratunkowe - **tel.999**
- Policję - **tel.997**
- Pogotowie Energetyczne - **tel.991**

5. Alarm o pożarze lub innym zagrożeniu i rozpoczęciu ewakuacji należy przeprowadzić głosem poprzez kilkakrotne powtórzenie- **UWAGA. Ogłaszam Alarm!**

Zasady postępowania przy likwidacji pożaru.

1. Wszyscy pracownicy powinni mieć dokładne i aktualne informacje na temat:
  - sposobów i zasad organizacji ewakuacji osób przebywających w poszczególnych pomieszczeniach,
  - rozkładu pomieszczeń i dróg komunikacyjnych oraz kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
  - miejsc przebywania osób,
  - rozmieszczenia i zasad obsługi gaśnic i hydrantów wewnętrznych,
  - miejsc zainstalowania telefonów w budynku,
  - lokalizacji przeciwpożarowego wyłącznika prądu,
  - lokalizacji najbliższego hydrantu zewnętrznego,
  - sposobu alarmowania Państwowej Straży Pożarnej.
2. Równocześnie z prowadzonym alarmowaniem należy przystąpić do akcji gaśniczej za pomocą gaśnic lub hydrantów, w początkowej fazie rozwoju pożaru (o ile jest to możliwe i działania nie są utrudnione przez płomienie, wysoką temperaturę i dym) oraz przeprowadzić akcję ewakuacyjną.
3. Do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej akcją ratowniczo- gaśniczą kieruje zarządzającym obiektem lub osoba przez niego wyznaczona.
4. Po przybyciu pierwszego zastępu Państwowej Straży Pożarnej kierownictwo akcją ratowniczo-gaśniczą przejmuje jej dowódca, któremu należy przekazać wszystkie informacje o zaistniałym zdarzeniu, a następnie podporządkować się jego poleceniom.

Zasady współdziałania z kierującym akcją ratowniczo-gaśniczą.

Akcja ratowniczo-gaśniczą na terenie zakładu kieruje strażak Państwowej Straży Pożarnej. Pracownicy zakładu zobowiązani są:

- Udostępnić dokumentację budowlaną,
  - Udostępnić pomieszczenie dla sztabu akcji ratowniczo-gaśniczej,
  - Wykonywać polecenia kierującego akcją.
5. Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo-gaśniczej powinna pamiętać o następujących zasadach:
- w pierwszej kolejności należy ratować zagrożone osoby,
  - należy pamiętać, że działania ewakuacyjne mają pierwszeństwo przed działaniami gaśniczymi, a ewakuacja ludzi przed ewakuacją mienia,
  - ewakuując zagrożone mienie należy ewakuować przedmioty i materiały najbardziej wartościowe,
  - należy przeciwdziałać panice wśród osób przebywających w obiekcie wzywając do zachowania spokoju i informując o drogach ewakuacyjnych,
  - przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy gaśnic lub hydrantów wewnętrznych, pamiętając o uprzednim wyłączeniu prądu elektrycznego za pomocą przeciwpożarowego wyłącznika prądu,
  - szybkie i prawidłowe uruchomienie podręcznego sprzętu gaśniczego umożliwi ugaszenie pożaru w zarodku,
  - należy usunąć z zasięgu ognia, w miarę możliwości materiały palne, a w szczególności sprzyjające gwałtownemu rozprzestrzenieniu się pożaru,
  - człowieka, który się pali należy gasić kocem gaśniczym,
  - wchodząc do pomieszczeń sfery zadymienia przyjąć pozycję pochylną (jak najbliżej podłogi) oraz zabezpieczyć drogi oddechowe prostymi środkami stosując np. wilgotną chustkę, tampon, gazę,
  - nie należy bez potrzeb otwierać drzwi i okien w pomieszczeniach w których powstał pożar, ponieważ dopływ świeżego powietrza będzie sprzyjać rozprzestrzenieniu się pożaru.

Jeśli drzwi do pomieszczenia nie zostaną zamknięte i dokładnie uszczelnione i zastanie otwarte okno – wystąpi różnica ciśnień, powodując przedostanie się dymu do tego pomieszczenia, które uniemożliwi lub utrudni wydostanie się z niego.

Powyższe zasady powinny być omówione z pracownikami co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 2 lata powinno być przeprowadzone praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji.

Sposoby wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane.

Postanowienie wstępne.

1. **Prace niebezpieczne pożarowo** zwane dalej „pracami” są to prace remontowo-budowlane związane z używaniem otwartego ognia np. spawanie, zgrzewanie, lutowanie, cięcie przy użyciu palników lub pił tarczowych, podgrzewanie, prowadzone wewnątrz obiektu lub na terenie przyległym do niego.
2. O bezpieczeństwie „prac” decyduje fachowe przygotowanie prowadzących je brygad (firm), używanie odpowiednich i sprawnych technicznie narzędzi, stosowanie ustalonych sposobów zabezpieczenia.

3. Przed rozpoczęciem „prac” zarządzający lub osoba przez niego wyznaczona i wykonawca powinni:
  - ocenić zagrożenie pożarowe w rejonie, w którym „prace” będą wykonane,
  - ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu nie dopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu,
  - wskazać osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie miejsca „pracy”, za przebieg oraz zabezpieczenie miejsca po zakończeniu pracy.
4. Pracownicy firm obcych prowadzących i nadzorujących „prace” zobowiązani są do ścisłego przestrzegania postanowień niniejszej instrukcji.

Organizacja prac niebezpiecznych pożarowo.

Odpowiedzialność za bezpieczne pod względem pożarowym prowadzenie „prac” ponosi wykonawca tych prac, który przed rozpoczęciem prac powinien zapoznać się z ustaleniami zawartymi w niniejszych zasadach zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo. Zapis o odpowiedzialność za bezpieczeństwo pożarowe powinien znaleźć odzwierciedlenie w umowie na wykonanie prac lub na oddzielnym oświadczeniu.

Wskazania przeciwpożarowe w zakresie przygotowania budynku i pomieszczeń do wykonania prac niebezpiecznych pożarowo.

Prace niebezpieczne pożarowo należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru, w związku z czym należy przestrzegać poniższych zasad:

1. Pomieszczenia lub miejsca , w których mają odbywać się „prace” należy oczyścić z wszelkich materiałów palnych.
2. Palne przedmioty lub przedmioty nie palne ale w opakowaniach palnych należy odsunąć na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia „prac” celem uniemożliwienia powstania pożaru od rozprysków spawalniczych.
3. Jeżeli powyższy warunek nie może być spełniony, wszystkie materiały palne, na które mogą oddziaływać rozpryski spawalnicze należy zabezpieczyć kocami gaśniczymi, arkuszami blach lub w inny skuteczny sposób.
4. Przed rozpoczęciem „prac” należy sprawdzić, czy w sąsiednich pomieszczeniach nie znajdują się materiały lub przedmioty mogące ulec zapaleniu wskutek przewodnictwa cieplnego bądź rozprysków spawalniczych.
5. Jeżeli w pobliżu miejsca znajdują się otwory przelotowe, instalacyjne, kablowe należy je uszczelnić materiałem niepalnym, celem niedopuszczenia do przenikania rozprysków spawalniczych do sąsiednich pomieszczeń bądź na inne kondygnacje.
6. Wszelkie kable, przewody elektryczne oraz instalacyjne z palną izolacją powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniem mechanicznymi i rozpryskami spawalniczymi.
7. W pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano malowanie z użyciem łatwo zapalnych farb i lakierów, „prace” mogą być prowadzone wyłącznie po sezonowaniu pomieszczenia w czasie określonym przez producenta materiału malarskiego.
8. Przy prowadzeniu prac w budynkach posiadających palne elementy wystroju wnętrza, należy zwrócić uwagę na następujące zagrożenia:
  - Czy w przewidywanym miejscu prowadzenia „prac” występują palne elementy wystroju wnętrza, izolacje, wykładziny elementy budowlane mogą ulec zapaleniu od rozprysków spawalniczych,
  - Czy konstrukcje metalowe, przewody bądź inne elementy podlegają działaniu otwartego ognia nie stykają się bezpośrednio z palnymi elementami budynku (pomieszczenia) oraz czy wskutek przewodnictwa cieplnego nie nastąpi zapalenie elementów budowlanych lub materiałów w sąsiednim pomieszczeniu,

- Sposób zabezpieczenia palnych elementów budynku (pomieszczenia) przed działaniem ognia (źródła ciepła),
- Sposobów zabezpieczenia sprawnych konstrukcji, przewodów, elementów przed nadmiernym nagrzewaniem w celu zapobieżenia zapalenia elementów budowlanych wskutek przewodnictwo cieplnego.

W miejscu dokonywania prac spawalniczych należy przygotować:

- pojemnik metalowy, wypełniony wodą na odpadki drutu spawalniczego elektrod,
- materiały izolacyjne i osłaniające, niezbędne do zabezpieczenia toku prac spawalniczych (koce gaśnicze, blachy stalowe),
- podręczny sprzęt gaśniczy, umożliwiający likwidację wszelkich źródeł ognia.

Sposoby zaznajomienia użytkowników obiektu z treścią przedmiotowej instrukcji oraz z przepisami przeciwpożarowymi.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24.08.1991 r. pkt.5 zobowiązuje kierowników zakładów pracy do zaznajomienia pracowników przepisami przeciwpożarowymi oraz zapewnieniem nadzoru nad ich przestrzeganiem.

Szkolenie pracowników.

Kodeks pracy w art. 237³ § 2 zobowiązuje Pracodawcę do przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, którego częścią składową są zagadnienia związane z ochroną przeciwpożarową.

W wyniku przeprowadzonego przeszkolenia pracowników powinien znać

- przyczyny powstania i rozprzestrzeniania się pożarów, ze szczególnym uwzględnieniem własnego stanowiska pracy,
- przepisy i instrukcje przeciwpożarowe obowiązujące w zakładzie pracy oraz obowiązki jakie one nakładają na pracowników
- zasady postępowania na wypadek pożaru, sposoby jego ograniczenia i zwalczania,
- zasady, sposoby i środki alarmowania,
- zasady użycia i działania podręcznego sprzętu gaśniczego, jego rozmieszczenie w obiekcie,
- drogi i zasady ewakuacji ludzi i mienia z obiektu.

Zgodnie z przepisami wyróżnia się dwa rodzaje szkoleń w zakresie ochrony przeciwpożarowej (mogą wchodzić w zakres szkolenia BHP):

- **Szkolenie wstępne**, przeprowadzone przed podjęciem pracy na danym stanowisku i polega na zapoznaniu ich z treścią „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego”. Pracownicy są zobowiązani do podpisania oświadczenia o zapoznaniu się i zobowiązania do przestrzegania przepisów „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”, które przechowuje się w ich aktach osobowych.
- **Szkolenie okresowe**, przeprowadzone w terminie 3 miesięcy od momentu zatrudnienia. Szkolenie to powtarza się co dwa lata lub częściej jeżeli:
  - wprowadzono nowe urządzenia techniczne zwiększające zagrożenie pożarowe,
  - wprowadzono istotne zmiany w zabezpieczeniu przeciwpożarowym obiektu,
  - pracownicy wykazują niski stopień znajomości przepisów i zasad bezpieczeństwa pożarowego.

Szkolenie wstępne i okresowe organizuje zarządzający obiektem.

Szkolenie wstępne przeprowadza pracownik wyznaczony przez zarządzającego obiektem (np. Sekretarz lub pracownik zajmujący się zagadnieniem ppoż. i bhp), natomiast szkolenie okresowe powinna przeprowadzić osoby posiadające kwalifikacje pożarnicze. Uczestnik szkolenia po zdanym egzaminie podpisuje oświadczenie o uczestnictwie w szkoleniu, które należy dołączyć do jego akt personalnych. Dokumentację bieżącą i ewidencję związaną ze szkoleniem przeciwpożarowym pracowników firmy prowadzi osoba wyznaczona przez zarządzającego obiektem. Dodatkowe przeszkolenie należy przeprowadzić w razie zmiany przeznaczenia obiektu, nowego wyposażenia technicznego lub stwierdzenia podczas kontroli niezajomości przez pracowników podstawowych przepisów przeciwpożarowych, jednak nie rzadziej niż co dwa lata.

Wprowadził w życie :

.....

.....

.....

Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych Urządzie Gminy w Wilamowicach.

1. Prace w kontakcie z środkami dezynfekcyjnymi żrącymi, drażniącymi, szkodliwymi. : sprzątaczką, robotnik gospodarczy.
2. Prace przy urządzeniach ciśnieniowych podlegających pod stały dozór UDT.-obsługa kotłowni,
3. Prace przy urządzeniach elektroenergetycznych znajdujących się całkowicie lub częściowo pod napięciem wykonywane przez pracowników posiadających dodatkowe uprawnienia typu „E”.
4. Prace remontowo – budowlane wykonywane przez firmy zewnętrzne w czynnym Zakładzie Pracy

Opracował:

Zatwierdził:

Wykaz prac wykonywanych w zespole 2- osobowym w Urzędzie Gminy w Wilamowicach

1. Prace na wysokości powyżej 2 metry / prace okresowo wykonywane/—
wymiana żarówek, świetlówek, mycie okien, prace remontowe wewnątrz i na
zewnątrz budynku./ przy użyciu sprzętu zabezpieczającego przed upadkiem
z wysokości/

2. Prace związane z podnoszeniem ciężarów ponad normę udźwigu ;

Mężczyźni   praca dorywcza – 50 kg
                  praca stała – 30 kg

Kobiety   praca dorywcza- 20 kg
                  praca stała -12 kg.

Opracował:

Zatwierdził: